

En recordança d'Agustí Jolis

Josep M. Sala i Albareda

Una breu semblança d'Agustí Jolis, que ens parla del seu vessant humà. Com era, com actuava, com vivia la muntanya.

Agustí Jolis moria el 13 de novembre de 2003. Feia només pocs dies que havia mantingut amb ell una breu conversa, acompanyat de la Maria Antònia, diligent i efectiva infermera, en la seva habitació de l'hospital. Seria l'última conversa. La mort rondava a prop.

De la primera conversa, deu fer uns cinquanta-cinc anys; no en recordo els detalls. L'Agustí era el president de la Secció de Muntanya i jo, fitxat per l'inoblidable Ramon Pujol, entrava de vocal a la Secció i rebia de l'Agustí les primeres lliçons. Lliçons d'entusiasme i de ganes de treballar, de fer coses. Al seu costat, en mi i en els que l'envoltaven, va anar creixent l'estima per aquesta casa, amb el convenciment que amb constància es pot arribar lluny.

Recordo com si fos ara, una excursió pel març del 1950: una travessa del Moixeró, amb sortida i arribada pel cantó del Berguedà, amb molt poca neu. L'Agustí, amb la seva inseparable i estimada Maria Antònia, prenia notes per a la guia del Berguedà, la primera de les diverses que publicaria sobre el Pirineu. Un dels molts exemples sobre com fer una feina ben feta.

Vaig viure al seu costat el naixement del *Boletín de la Sección de Montaña y C.A.D.E.*, amb l'afany que fos el continuador del benemèrit *Butlletí* del Centre, la publicació del qual havia estat interrompuda l'any 1938, en plena guerra civil. Aquest és un altre exemple de la seva passió perquè la història, els fets, per petits que fossin, quedessin fixats amb la lletra impresa.

Les ferides de la guerra eren encara obertes, i la impossibilitat de fer-lo en català era un obstacle afe-

git. Però pogué més l'afany i la constància de l'Agustí i de l'equip que va saber forjar al seu costat, perquè el *Boletín* veïés la llum i amb el temps esdevingués *Montaña*, la revista del Centre, i tan aviat com fou possible, aprofitant les esclatxes que el poder oferia, pogué convertir-se en *Muntanya*, la nostra revista, continuadora de l'estimat *Butlletí*. Aquesta era una de les maneres d'actuar de l'Agustí. Sense enfadar-se amb ningú, però tremendament constructiu.

L'Agustí no fou pròpiament el que se'n diu un alpinista practicant de la muntanya de més o menys dificultat. Potser les circumstàncies dels moments que li tocà viure en la seva joventut no li ho permeteren. Però, si no físicament, sí que fou, i de quina manera, un alpinista de cor i sentiment. Vibrava amb els èxits dels altres i s'il·lusionava quan gent del Centre o d'altres entitats

es llançava a la conquesta de cims que per a ell havien estat impossibles. Recordo molt bé l'entusiasme amb què parlava del tresc que, amb la Maria Antònia i d'altres, pogué fer ja en edat madura pel Nepal. Era el cor d'un enamorat de la muntanya el que parlava.

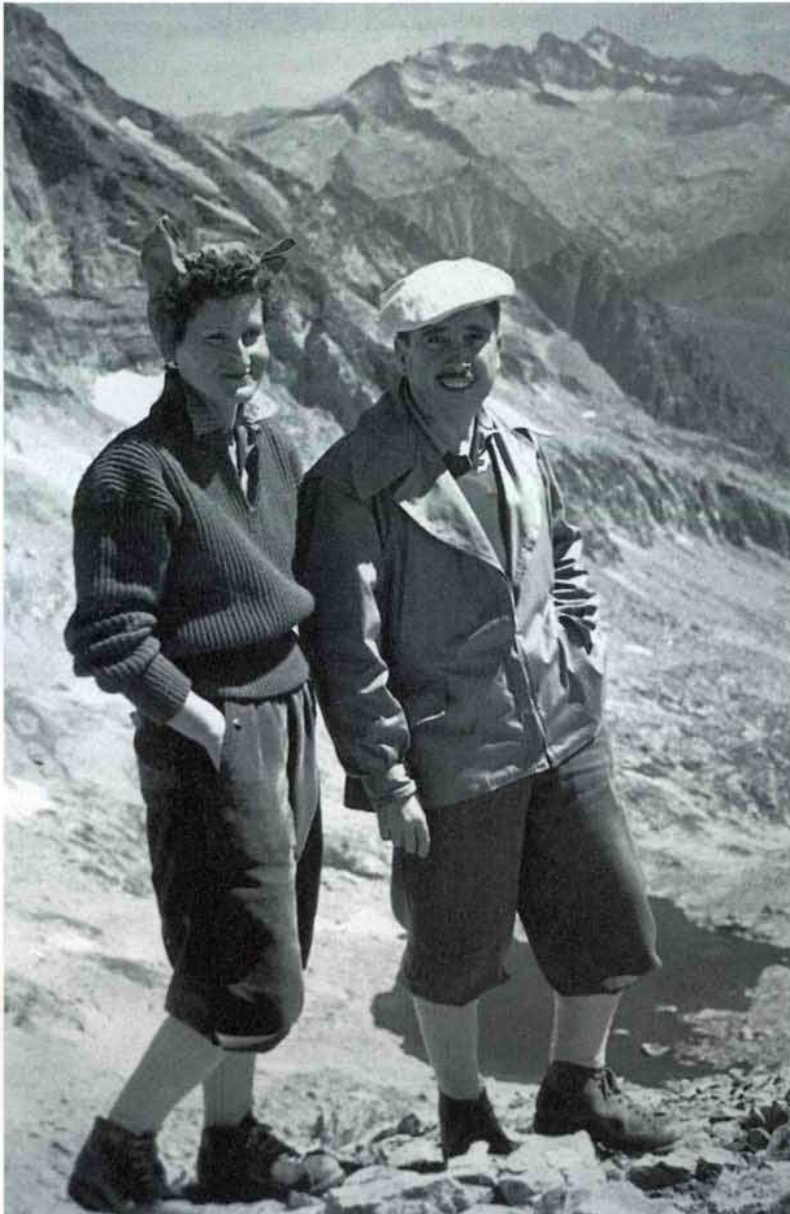
D'aquest esperit d'inquietud i d'obrir nous camins en la vida muntanyenca, en puc donar testimoni de primera mà. Vaig succeir a en Jolis en la presidència de la Secció de Muntanya i, quan va néixer la idea de portar a terme una travessa del Pirineu amb esquís, va ser ell qui, amb tot l'entusiasme, donà suport a l'intent i ens animà a tirar-lo

Un retrat, en el qual Agustí Jolis està molt natural, que li van fer sobrevolant en helicòpter el Gran Cañon del Colorado, als Estats Units d'Amèrica.

Agustí Jolis, amb uns companys, d'excursió a Collformic, Montseny, el 1934.

Agustí Jolis i M. Antònia Simó, la seva muller i col·laboradora inseparable, al Pirineu Central, a la seva època de plenitud i de la confecció de les seves guies pirinenques.

endavant. La travessia fou una realitat que al llarg de cinc anys —encara no havia arribat la possibilitat de fer un mes seguit de vacances— lligà amb una traça sinuosa el Pirineu de Navarra amb el més oriental d'Ulldeter i Setcases. I sempre demanant, cosa que férem gustosament, una ressenya per a la revista.

Agustí Jolis i M. Antònia Simó, fotografiats davant del Pedraforca, muntanya de la qual van fer una guia detallada tant excursionista com d'escalades.

Però no para aquí la inquietud muntanyenca de l'Agustí. A part de l'organització dels memorables campanyes d'alta muntanya a l'estiu, ajudat sempre eficaçment per la Maria Antònia, feia temps que barinava la idea d'organitzar unes proves d'alta muntanya, tant a l'estiu com a l'hivern, a l'estil d'algunes que es feien als països alpins, on posar a prova la capacitat muntanyenca dels participants. Així nasqueren, el 1959, el primer ral·li d'esquí de

muntanya, que recorreria el Pallars durant els dies de Setmana Santa, i el ral·li d'alta muntanya, pels volts de Sant Joan, coincidint amb la inauguració del nou refugi d'Ulldeter. Ell no en portà l'organització directa, però sí que en fou l'esperit i el

qui donà l'empenta perquè fossin una realitat. Una realitat que, afortunadament, encara avui és viva i que ha donat a conèixer tants i tants bocins de Pirineu, tant a l'estiu com a l'hivern, a unes quantes generacions de nous muntanyencs.

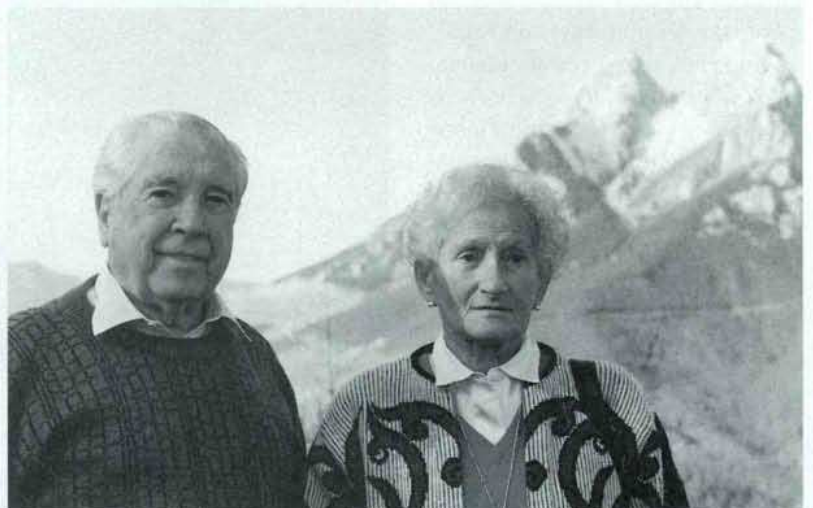
L'Agustí estava obert a tot el que significués muntanya i exploració. Recordem les seves xerrades sobre les expedicions a l'Himàlaia i les apassionants travessies dels gels àrtics i antàrtics. Això el portà a conrear sòlides amistats amb muntanyencs de terres enllà i a rebre'n sòlides mostres d'admiració i d'estima. Per a ell la muntanya era un vincle de coneixement i estima per sobre les fronteres dels estats.

La seva disposició i esperit de servei el portaren a acceptar diversos càrrecs de responsabilitat en les successives juntes directives de l'entitat, sempre amb la mateixa senzillesa i efectiva eficàcia.

No parlaré aquí de la seva faceta, tan important i coneguda, de publicista i autor de guies. En aquest mateix número ho fa Francesc Gurri amb més autoritat que jo.

Però sí que vull dir, per últim, que arribà un moment, el 1984, que se li demanà que presidís el Centre. No ho va voler acceptar, adduint que era ja massa gran i que al Centre li convenia gent més jove. Ho deia convençut, però amb aquella il·lusió que, fos qui fos l'elegit, la seva ajuda, el seu escalf i el seu entusiasme no li havien de faltar. I així fou.

Reposa en pau, estimat Agustí, i que del més enllà no ens falti, ni a la teva estimada Maria Antònia ni a tots els teus innumbrables amics, el teu escalf i companyia.

Agustí Jolis i Felisart, un excursionista amb vocació literària i de servei

Francesc Gurri Serra

Una mirada agraïda sobre la tasca literària i editorial que Agustí Jolis duagué a terme durant seixanta anys al si del Centre Excursionista de Catalunya.

La mort, el passat 13 de novembre de 2003, d'Agustí Jolis i Felisart, ens porta el record de la gran tasca literària i editorial que, sovint amb la col·laboració de la seva muller, Maria Antònia Simó, portà a terme en el Centre Excursionista de Catalunya, on ingressà l'any 1943, i al qual aportà una dedicació tan entusiasta que, només tres anys després, seria nomenat president de la Secció de Muntanya, de què ja havia estat secretari durant la presidència de Ramon Pujol i Alsina i també durant el curt període que la presidí Eugeni Mòra.

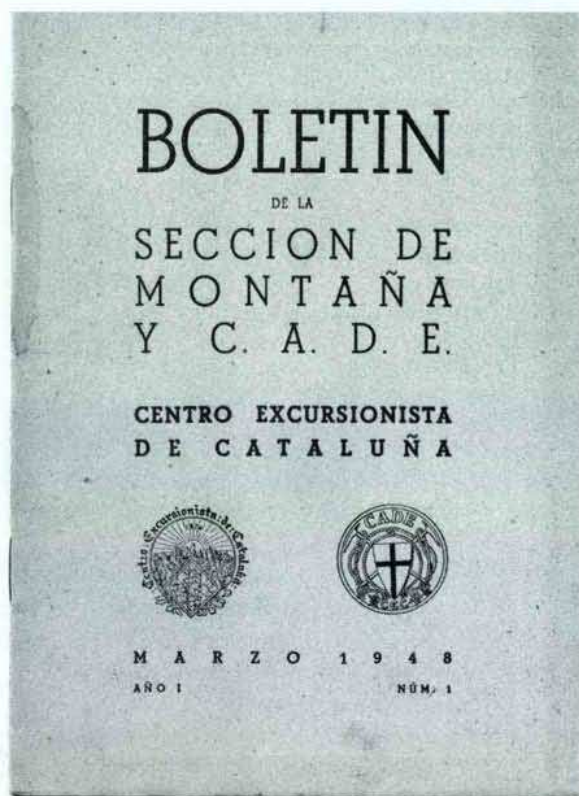
Ben aviat les inquietuds literàries i editorials d'Agustí Jolis es farien paleses, ja que el mateix primer any de la seva presidència, provocaria la convocatòria d'uns concursos literaris que, si bé en un principi es limitaven a treballs sobre itineraris excursionistes, ja l'any següent la temàtica era ampliada als contes i novel·les curtes de caire muntanyenc.

Les primeres guies

Però seria el 1949 quan el matrimoni Jolis - Simó oferí al Centre per a la seva publicació el text original d'una guia: *Alto Bergadán y Cardener*, que veuria la llum l'any següent i constituiria un autèntic èxit editorial dins el món excursionista. Seria la primera d'una sèrie de guies del matrimoni (*Cerdanya,*

Pallars - Aran, Pallars - Urgell, Posets - Maladeta...) que anirien cobrint bàsicament el Pirineu i en part el Prepirineu central i occidental català i, amb altres col·laboradors, l'aragonès, i que, en part també, omplien el buit deixat per les ja històriques guies dels anys vint, de Cèsar August Torras.

Recordem que la gran tasca editorial del Centre havia quedat estroçada per la guerra civil i que, finalitzada aquesta, solament fou represa amb tota precaució i en castellà –tal com era obligat pel règim– amb la publicació de tres mapes del Pirineu, obra d'Albert Oliveras, i un

volum: *Anales del Centro Excursionista de Cataluña. 1939-1945.*

El Boletín de la Sección de Montaña y C. A. D. E.

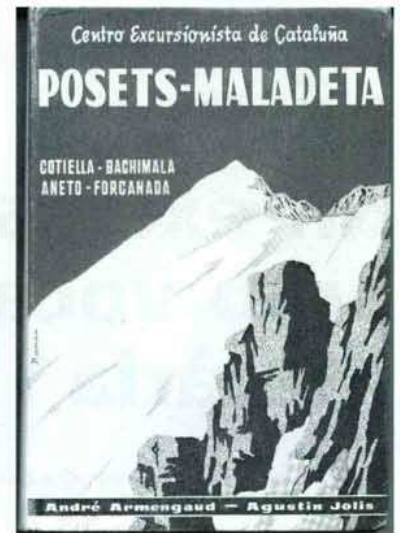
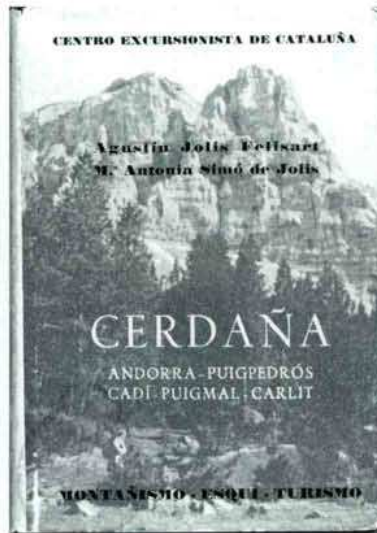
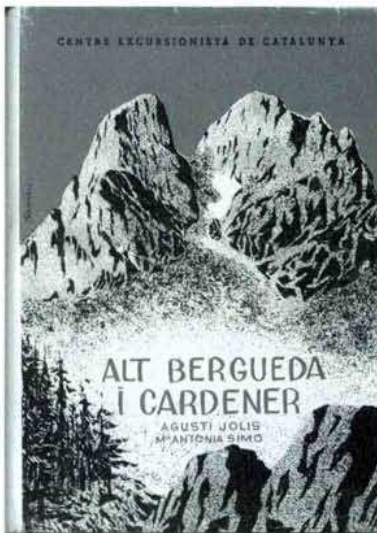
Al marge de la seva primera guia itinerària, Jolis, d'acord amb el CADE (el Centre Acadèmic d'Escalada, adscrit a la Secció de Muntanya) impulsà i posà en marxa, per damunt de certes reticències dels puristes de la casa, un butlletí trimestral denominat *Boletín de la Sección de Montaña y C.A.D.E.*, i

El primer Boletín, en castellà, per la prohibició franquista de publicar en català.

Amb Jean Escudier i Josep M. Gallach, en l'acte de presentació de El Aneto y sus hombres, de l'escriptor francès.

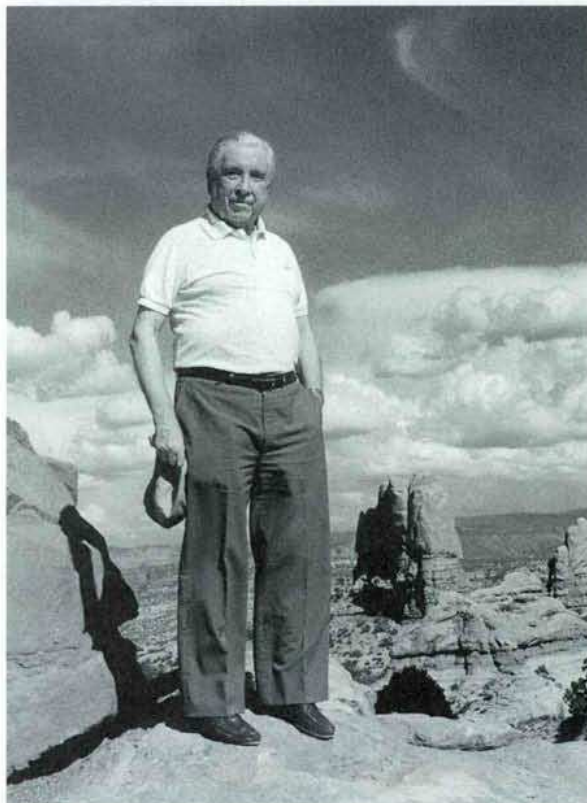

Una selecció de guies excursionistes d'Agustí Jolis fetes juntament amb M. Antònia Simó, la seva muller, o bé adaptades, com ara la de Vignemale-Monte Perdido, de R. Ollivier.

que si bé no pretenia ésser un substitutiu de l'enyorat *Bulletí*, ja que l'autoritat governativa no permetia publicar-lo en català, sí que semblava necessari per a deixar constància de les creixents activitats que portaven a terme la Secció de Muntanya i el CADE. Des del primer moment, Agustí Jolis dirigí amb encert aquesta publicació, amb l'ajuda d'un equip format per Josep Artigas, Josep M. Gallach, Estanislau Pellicer, Lluís Puntís, Jordi Perelló, Jordi de Sicart, Sebastià Benedé, Francesc Gurri, Arcadi Espasa i Josep M. Salvatella. Una publicació molt ben rebuda i amb ocasions brillants en la seva trajectòria, com quan publicà un

Agustí Jolis a Arches, Estats Units d'Amèrica, 1988.

volum extraordinari dedicat al setanta-cinquè aniversari del Centre.

Afegim-hi com a anècdota que aquest *Boletín*, pel fet de tractar-se d'una publicació regular, quedava no solament sotmesa al permís governatiu i a la prèvia censura, sinó que s'exigia que tingués un director amb el carnet oficial de periodista. Un dels tants entrebancs absurds, que en aquest cas se solucionaria amb el nomenament com a director, més fictici que real, de Santiago Garcia Martínez, cap de la secció esportiva de *La Vanguardia*, bon amic del Centre, que atorgà total llibertat i confiança a l'equip redactor, que Agustí Jolis dirigiria ara com a suposat «redactor jefe».

A partir de 1952 el *Boletín* passa a denominar-se *Montaña* i es converteix en portaveu no solament de les seccions de Muntanya i Escalada, sinó també de les de Càmping i Esquí, és a dir, de totes les seccions esportives del CENTRE, i així continuaria fins que, nou anys més tard, el 1961, desapareix la subtitulació de *Boletín de la Sección de Montaña, C.A.D.E...*, per a denominar-se solament *Montaña* i aplegar, amb un increment de pàgines i il·lustració, totes les activitats pròpies del Centre, culturals i esportives. La direcció oficial segueix constant a nom de Santiago Garcia, però la direcció real segueix en mans d'Agustí Jolis i el seu equip de redacció, que s'apunten, per exemple, un èxit evident amb la publicació a la revista, el 1953, i quasi simultàniament amb el suplement extraordinari del *Times* londinenc, de la ressenya de la primera ascensió al mític Everest, as-

solit aquell mateix any per Edmund P. Hillary i el xerpa Norkey Tensing Butia.

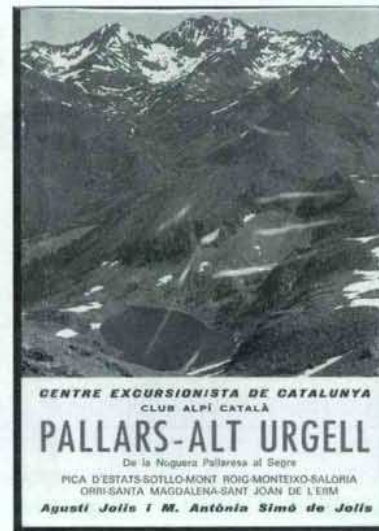
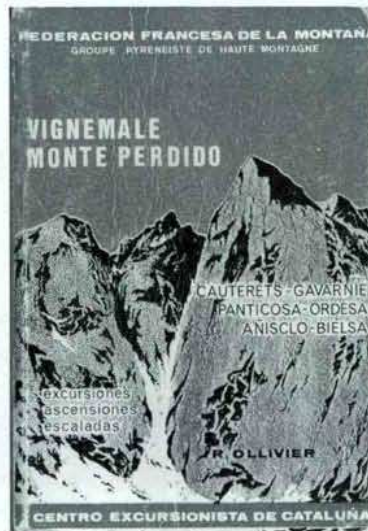
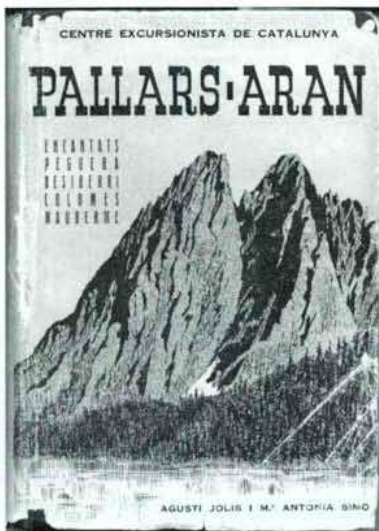
Un munt de llibres i d'articles

Jolis no en té prou amb la redacció de les guies i la direcció de *Montaña*, sinó que, a més de redactar els editorials, publica amb assiduitat a la revista articles d'interessant i variada temàtica («Sant Gervàs i la vall de Serradell», «Makalu y Kanchenjunga», «La Sierra de Roda», «Vega de Urriello», «La Noguera de Tort», «Gran Facha y Balaitús», la història del Tibidabo, etc.), participa activament en la redacció de la *Crònica* i fa de tant en tant crítica de llibres a la secció bibliogràfica.

I mentre s'esmerça en tot això, publica, amb la col·laboració de la seva muller, la interessant i ja esmentada guia de la *Cerdaña*, de primer en castellà, el 1957, i dos anys després en català, aprofitant que els ressorts de la dictadura s'anaven afluint.

Mentrestant, el mateix 1957, Jolis, amb la col·laboració d'André Armengaud, treu a la llum, dins de les guies del Centre, la de *Posets - Maladeta*, i el mateix any encara publica una altra obra singular: *El Aneto y sus hombres*, un llibre del francès Jean Escudier que compta amb la col·laboració de Josep M. Gallach i, sobretot, amb la d'Agustí Jolis, que hi aporta una gran quantitat de dades històriques.

Ja l'any 1954, Agustí Jolis ens havia ofert un altre volum singular, *La conquista de la montaña*, sense

oblidar altres escrits menors com, per exemple, la seva participació amb un article: «Literatura poètica», en la redacció d'un llibret: *Federic Mistral. 1830-1914*, amb motiu del centenari del poema *Mireia* del gran autor provençal, i també amb un text sobre el poema èpic *Canigó*. Jolis, que presidí amb encert i durant molts anys la Comissió de Publicacions del Centre, mantindria també, fins al 1962, és a dir, durant catorze anys, la direcció del *Boletín* de l'entitat i després de *Montaña*, i encara que a mitjan 1962 passa el timó de la publicació a Francesc Gurri, mai no es desvinculà de la revista ni deixà d'aportar la seva experiència i el seu consell, tot amb una bonhomia i un *savoir faire* que els que treballàrem amb ell difícilment oblidaríem. Encara, en la revista del desembre de 2003, un mes després del seu traspàs, apareix un article —«El castell de Carmencó»— amb la seva signatura.

Acabarem remarcant que és difícil fer una relació exhaustiva de tot el que Agustí Jolis ha arribat a publicar. Però caldrà, en tot cas, assenyalar encara la seva participació bàsica en la sèrie de fascicles que amb el nom genèric de *Los Pirineos*, publica *La Vanguardia*, i la redacció, el 1985, dels textos corresponents a la Cerdanya inserits en el volum quinzè de la *Gran Geografia Comarcal de Catalunya*; i, finalment, afegir-hi un parell d'obres, una de curiosa i una altra de bàsica per al Centre: la primera, publicada el 1973 a Alemanya (*Bergwelt Spaniens*), amb la col·laboració de la seva muller, i la segona, el 1996, una publicació fona-

mental que no solament coordinà amb tot encert, sinó que fou l'autor de molt diversos i importants articles: ens referim al volum monumental *Centre Excursionista de Catalunya. 120 anys d'història*.

Un reconeixement merescut

Una tasca tan intensa, apassionada i continuada mereixia, naturalment, el més gran reconeixement, no solament per part del Centre sinó d'organismes i institucions. En dues ocasions —1951 i 1976— la Federació Espanyola de Montañismo el condecoraria, i l'any 1966 el Centre el faria ja objecte d'una especial distinció amb motiu del 75è aniversari de l'entitat. Afegim-hi que aquest mateix any el Ministerio de Información y Turismo li concedia la Medalla al Mérito Turístico, i dos anys després era la Federació Catalana de Muntanyisme qui el guardonava.

El 1987 Agustí Jolis era distingit amb la Medalla dels Forjadors de la Història Esportiva de Catalunya, i el 1995, no solament, junt amb M. Antònia Simó, la seva muller, amb la Columna del Centre Excursionista de Catalunya, màxim guardó de l'entitat, sinó també amb el reconeixement de la Generalitat de Catalunya pel fet de complir vuitanta anys. Ja en el segle actual, el prestigi i la tasca d'Agustí Jolis, que no defallia, va merèixer nous i merescuts guardons: la Medalla d'Honor de la Ciutat de Barcelona, la d'Or de la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya, així com, l'any

2000, la Medalla d'Or al Mérito Social, atorgada per la R.S.E.A. Peñalara, de Madrid, amb la qual sempre, tant ell com el Centre, mantingueren molt bones relacions, i finalment, el 2003, l'homenatge i distincions que li tributaren, per la seva activa promoció del Pirineu aragonès, els Montañeros de Aragón, de Barbastro.

Descansi en pau el nostre excepcional amic, escriptor i excursionista! No ens estranyaria, però, que, portat pel seu sempre perseverant i treballador entusiasme, li hagin permès anar redactant en l'altra vida una guia del Més Enllà.

Agustí Jolis i M. Antònia Simó, a la Molina. En aquesta fotografia, feta per a un reportatge de la revista *Grandes Espacios*, el 1998, porta a la mà, el llibre *Centre Excursionista de Catalunya. 120 anys d'història*, del qual va ser un dels principals autors.

